

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (megtiszteltetés; alapítvány a budai selymök intézetére; emberhalál a pesti uszókiskolában; meghívás a magyar orvosok és természetvizsgálók Pesten tartandó 2ik nagygyűlésére; angol-magyar intézet; kivonata a dunamelléki hely. hitv. egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének; a magyar gazdasági egyesület júniusi nagygyűlése eredményének vége; nádorunk ő fens. utazása 's fogadtatása Torontálmegyében, honnan Fehértemplomba 's Moldovától gőzösön 's partituton Orsovaig ment 's innen Mehádián 's Krassómezőn keresztül Kisjenőre, Aradra 's Mezőhegyesre; Komárommegyei közgyűlési határozatok; Eger város tisztújítása 's hevesmegyei közgyűlés cortes nélkül; egyházi gyűlés Abaujban vége —; 's a t.

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. fölsége f. é. jun. 21iki határozatában P i d o l l Károly főhadikormányzó tanácsost a magyar kir. sz. István j. rend kiskeresztjével díszesíteni méltóztatott. —

(Budai jótékony nőegyesület.) Méltóságos némai és vég-vezető báró Baldácsy Antal ur a budai selymök intézetében egy beteg-ágyat 1000 pengő által nagylelkűleg alapítani, 's arról szóló alapítványi levelet, 's attól járó száztolti hat kamatot is előleg felvére az alább írt kezébe nyújtani kegyeskedék. Melly nemes alapítványjaert a szenvedő emberiség nevében forró hála nyilvánítottatik. Kelt Posonyban jun. 26. 1841. Külkey Henrik mint a fentisztelet egyesület titoknok.

(Emberhalál az uszókiskolában!) Vannak aprókok, melyek szerint az ember cselekszik. Illyen apró okból én is nem a nemzeti hanem a katonai uszókiskola híve lettem 1841re. Egy bálulatos eset azonban ennek megtekintésére is nógata, kiváncsiságotam azon oldalról ébresztve föl: nincs-e lényeges hiba az iskola elrendezésénél. Mit tapasztalék, röviden előadom. A nemzeti uszókiskola a katonainál keskenyebb de igen sokkal hosszabb; meglehetősen jól van fölállítva, úgy hogy a víz csak egy kissé sodor jobbra befelé, mellyentalan lehetett volna 's lehetne segíteni, ha t. i. az iskola hátulja vagy fölülbelebb tolatik. A lépcsők elül hátul és oldalvást a legjobb rendben vannak, az ugró-deszkák czélszerűleg állítvák, szóval az iskola-rendezés ellen semmi kifogás. Menyire tavulról ismerem az uszási rendet, ez ellen is csak azon észrevétel van, hogy ha van megrovandó, bizonyosan inkább némely előfizetőknél van az, mint a mestereknél: ezek ugyan is eléggé ajánlják a rendet 's lármáznak a vízben kiesapongások ellen, de vannak itt is, mint mindenhol, kiknek bőrök is szűk, az iskola is szűk, és kedvök igen is tág. Hogyan történt tehát hogy K u b i n y i Móricz fiatal ügyvéd, hazánk egy olyan ifja, kire a legdicsőbb pálya várakozott, mint jeles szülék nemzetére 's dicső rokonok kedvenczére, ki ha anyagi tehetségeivel szellemi szilárdságot párosít, a hazának nagy híjává válaudhatek? K. M. uszni akarván tanulni, folyó hóban előfizetett; már több leczkét vön is, de közel sem volt ahoz, hogy a kötérlül és hámrul leszaaduljon. Tüze 's vakmerősége azonban nagy volt. Azt gondolá, ki a vízbe megy, már uszni is tud. Ezen képzelődésnél fogva jun. 25kén a Duna közepén esolnakoztván, vízbe akart ugarni, de barátai által föntartóztaték. Utána köv. nap 26kán este felé leczkét vön 's miután mestere leoldá a kötérlül, az iskola elején a jobbik oldali lépcsőkhöz ment 's ott a vízbe ült olyan emberek közé, kik őt nem ismerék. Itt eszébe jut neki a vakmerősödés 's az uszókiskola szegletébe akar uszni. Eltasztja magát a lépcsőktől 's az első tempónál már bukácsolva a szivacsstartó kötéltől kap, de azt nem tudja megfogni 's a második működésre a talp alá eltűnik. A nézők természetesen azt gondolák, hogy tréfál 's csak akkor ugrottak segedelme, mikor a talpak alatt már talán feneken volt. — Gyászos eset, újabb tanúja annak, minő veszélynek van az uszni nem tudó kitéve. Sokan azt vélhetik itt, hogy fenyték hibázik az uszókiskolában. De kérem, uraim, ki hagyja magát mulatságában fenytetni? Vagy tán az uszó-mesternek legyen nagyobb gondja más életére, mint a birtokosnak? Uszókiskolabeli rend az, hogy az uszni nem tudó először hátra és póznára jő, ha itt jól csinálja a tempókat, kötélen vezetetik; ha kötélen vezetetik, át, le 's keresztül uszsa sokszor és sokáig az iskolát, akkor mesterével együtt szabadon megyen uszálni 's ha biztos uszónak be nem bizonyítja magát, újlag is kötéltre vetetik. Kérdem: mi kell ennél több a biztosság végett? Kubinyi azonban e' rendet megszegé. Mig mestere más valakit vön kötéltre, ő, ki fejzemód tudá még csak uszni, bemegy a vízbe (példátlan eset) 's itt is nem a víz türenek irányozza lökését, hanem oldalvást a talpak felé: mi lehet más ennek következtése, mint a mi lön. Gyászos eset, bizonyosan mindenkinek, főleg az érdekletteknek fájó, de szolgáljon egyszersmind tanuságul, hogy mindent józanon kell tenni 's a bátorság igen különbözik a vakmerőségtől. Vajda.

(Meghívás a magyar orvosok és természetvizsgálók Pesten tartandó második nagygyűlésére.) A legközelebb mult május utolsó napjaiban Pesten tartott első nagygyűlés alkalmakor, egy, még ezen év sept. 6dik és köv. napjain tartandó második nagygyűlés határozatván el, arra egész Magyarország, nemkülönb Erdély orvosain és természetvizsgálóin kívül minden seborvos és gyógyszerész-mestert, nemkülönb a természettan egy különös ágával, t. i. a mezői gazdasággal foglalkodó hazafiakat is ohajtott megjelenés végett ezenel hivatalosan fölkeréven, előleg arra bátorokodunk figyelmeztetni, hogy a szerencsés sikerrel kezdett hasznos ügy szeretetétől részvételre buzdult urak a fölébb kijelölt hó 3, 4, és 5dik napjain Pesten az újvilág utczában létező orvosi kar épületének egyik földszinti termében délelőtti 10 órától 1ig és délutáni 3 — 6ig magokat előtünk személyesen beírni méltóztatassanak, 's akkor egyszersmind arra nyilatkozni sziveskedjenek: a tágas értelemben vett természettudomány mellyik ága iránt ohajtanának munkás részvétellel lenni különösen, hogy így a tagok azonnal szakokra oszolván, a csak néhány napra szorított rövid együttlét közben annál számos tárgyra terjeszkedni, 's e' szerint a gyűlés eredményit minél inkább öregbíteni lehessen. Midőn is oda fordítandjuk legfőbb figyelmünket, hogy igen tisztelt társainknak beírás alkalmakor nemcsak belépti-jegyeket, hanem egyszersmind, mennyiben lehetséges leendő, minden intézkedést. külön mutatónyokat 's egyéb érdekes foglalkozásokat előterjesztő napirenddel is kedveskedhessünk. Pesten jun. 25kén 1841. Kubinyi Agoston alelnök. Flór Ferencz titoknok.

(Angol-magyar intézet.) Alulírtaknak szerencsésük van tudtukul adni Magyarországon és Erdély minden természetűnek, hogy a fennevezett 's minap az újságlevelekben közre tett intézet immár életbe lépett, 's mind czélirányos rak-helyekkel a különféle termékek elfogadására, mind tapasztalt ügyességű egyesekkel, az intézet dolgai vitelére el levén látva, a legnagyobb természetű kíváncságnak is megfelelni képes. Mi a gyapju kezelését 's ezzel összefüggésben levő mindenmennyi munkálatokat, illeti, alulírtak e' tekintetben Winternitz Simonnak, egy e' szakban kijelent isméretekkel bíró 's köz tiszteletben álló férfinak szolgáltatni használndja. Egyébiránt a fennevezett intézet hasznainak nevelése 's az ez iránti bizodalom megerősítése végett, alulírtak elhatározzák magokban, hogy azon természetűkre nézve, kik természetmányaikat a londoni piacra küldeni nem kívánják, vagy kiknek természetmányaik arra nem is volnának alkalmasok, olly rakhelyeket nyitandak meg, mellyekbe az illy minőségű 's itt hely-

ben eladandó természetmányaikat elfogadják, 's azokra a már tudva levő arányban előlegezvé, a természetűt nem kedvező kereskedési körülményekben kedvezőbbek bevárhatására képesíték. Ezen esetben a feltételek köv. lesznek: Eladási provisio, víz és tüzbiztosítás $1\frac{1}{2}\%$; Raktár 's mázsapénz, kijavítás, termék-befogadás és kiadás 1% ; Sensalia $\frac{1}{2}\%$; öszszesen: 3% . Az intézet mint Londonban, úgy itt helyben is gondoskodni fog a reá bizott termékek' mennél jutalmasab eladásáról. Hogy végre a gyapjutermszítők, juhaik' nemesítésébeni fáradozásaik teljes hasznát éldelhessék, alulírtak olly rendelkezéseket tettek, hogy Angolhonba küldendő minden gyapju itt helyben a tulajdonosnak szemei előtt osztályoztassék. Az eladási feltételek' olesósága itt vagy Londonban, valamint az előlegezésekért járandó kamat' csekélysege, 's azon kedvező körülmény, hogy alulírtak minden angol gyárhellyel szoros összeköttetésben állnak, 's így a legnyereségesb eladásokat eszközölhetik, teljes reményt nyujtanak a felől, hogy a két testvérhon t. cz. természetűji ezen intézetet tetteles részvételök 's teljes bizodalomokkal tisztelendik meg. Pesten (régi posta-utca, Neumayerház 25 sz. a.) jun. 24kén 1841. Gifford János és társai.

Kivonata az 1841k évi jun. 21dik, 's köv. napjain Pesten tartott dunamelléki hely. hitv. egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének. Olvastatott m. Zay Károly gr. urnak, mint a magyarországi ág. hitvall. evangelicusok föfelügyelőjének m. széki gr. Teleki Sámuel urhoz, mint a dunamelléki hely. hitv. e. kerület főgondnokához Pozsonybul f. e. február 22ről hivatalosan küldött 's már hirlapokbul is tudva levő felszólítása, a' czélba vett középponti ref. főiskolának e' két evang. felekezet öszszepontositott erejével 's egybeolvasásával történendő felállítását tárgyában. A' nemes grófnak tiszta hazafiságból 's közjóért lángoló kebelből eredt lelkes „Szózat” valamint felekezetünk részéről, — mellynek öszzinte érzelmeit az iskolai választmánynak szinte hirlapokban közölték, 's ide is bemutatott iratában híven kifejezve szemléljük, — mindjárt méltó viszhagra talált: úgy most is ezen kerületi közgyűlés nagyszámu 's minden-rendű tagjainak sziveit édes örömmel töltötte, rokonérzelmeke hevitette. Miszerint a' már országos eszmévé vált 's egy boldogabb jövendő üdvével kínálkozó egyesület elfogadása, 's annak tetteles valóstítása ezen közgyűlés által egyértelműleg 's annál örömeztőbb határozatott el, mivel már magának a' felállítandó iskolának egyházkerületileg elfogadott alaptervéből, szabályiból 's azon intézkedésből, miszerint az iskola-felállítás-hoz kétszáz vagy több pengő forintnyi áldozattal járuló honfiaknak és leányoknak, mint alapító pártfogóknak, minden különböztetés nélkül, az iskola dolgaira némi befolyás és előjogok engedtetnek, világosan kitűnik, hogy az érdeklött pesti ref. főiskola eszméje már a' felszólítás megelőzőleg is az áldott egyesülés magvát érlelvén, magára a' hely. hitv. felekezetre szoritva nem volt. Annál fogva jelen végzés kiadatása (mellynek különben hirlapokba iktatása is ezennel elhatározatott) 's a' választmány jegyzőkönyvének szükséges értesítés végett hiteles másolatban 's egész terjedelmében leendő közlése mellett, a' felszólító ns grófnak, mint föfelügyelőnek az e. kerület nevében válaszul iratni rendeltetik: hogy mivel a' középponti reform. főiskola felállítására megkezdett lépések után a' tisztelt grófnak egyesülésrei felszólítása több hónap mulva történvén, ez okból az aláírásokat „egyesült avagy egyesítendő” iskolai czim alatt többé megindítani nem lehetett: annál fogva a' már különben is nyomtatásban szélyelküldött felszólító-levelekben, aláírási iven, 's adakozó könyvecskében kitétt „pesti reform. főiskola” czime alatt fognak a' segedelemgyűjtések folytatattani: mindaddig míg ezen főiskolának az ágostai testvér felekezetével leendő valóóság egyesítése annak részéről is határozottan 's tetteles részvétellel kijelentetik. Mivel pedig ezen tanítói intézet létrehozása az alapítóknak engedett pártfogói befolyás alapelvéből indulván ki, ahozképest az iskolai oktatók (kivevén a' vallásanitást) nem csupán a' két felekezet egyedeiből sor szerint, avagy a' két részről öszszeteendő pénzerő arányához képest (melly mellett a' felekezetesség választófala mindvégig megmaradván, valóóság egyesülésről 's egybeolvasásról józan fogalom sem lehetne) hanem megkötetés nélkül az alapítók (egyesek vagy községek) szavazati többségével, azon hivatalra megkivántató jeles tulajdonokkal bíró bármi vallásu egyedek közül szabadon lesznek választandók; ahozképest világosan kijelentetik, hogy a' tisztelt gróf által csak általában 's föltétlenül indítványzott iskolaegyesítést ezen e. kerületi főtanács a' most kifejtett sarkalatos és változhatlan elv épen tartása mellett kívánja érteni 's elfogadni. Megemlítettvén az is, hogy az iskolai választmányok igen czélzerű 's közakarattal elfogadott javaslatához képest, az általa kitűzött 's vezérlevelekkel kísért jutalom-kérdésre — melly magyar, és német hirlapokban hasonlag közöltetni fog — hazánk körülményeihez alkalmazva kidolgozandó 's megállapítandó korszerű 's lehető legjobb tanítási és nevelési rendszer fogván az iskolába behozatni; ez által oda is van az irány intézve, hogy a' 2 evang. felekezet pesti főiskolájának nem csupán anyagi 's mintegy kereskedési, hanem erkölcsi és szellemi tekintetből is leendő egyesítése által előre magva hintessék — el a' két testvér felekezet annyira ohajtott 's időtül várt teljes egybeolvasásának, mellybe most ezen kerületi főtanács, mint az egész magyarhoni hely. hitv. felekezetnek nem képviselője, nem is ereszkedhetik. Ezekhez képest a' felszólító ns gróf ezen közgyűlés által tisztelettel 's öszzinte bizodalommal viszontfelszólítatik: hogy jelen határozatunkat 's ezzel közlendő irományokat az illető egyházkerületi gyűlésekben avagy conventen tárgyalattatás alá vetetvén, az iskolai egyesítésnek

az előadott módon és értelemben leendő jóváhagyása esetére, magok kebléből is egy teljes-hatalmu választmányt a végett méltóztassanak kinevezni, hogy ez magát a már fenálló iskolai választmányhoz csatolván, az üdvös ezél gyakorlati létesítésében azzal kezeltfogva munkálkodhassék; megkérve a tisztelt főfelügyelő ur, hogy a választmány kinevezéséről 's minden a' fenforgó tárgyban hozandó határozatról e. kerületi 's egyszersmind választmányi elnök m. Teleki Sámuel gr. urat azonnal hivatalosan tudósítani méltóztassék. Följegyzette Bajkay Endre a' tisztelt egyházkerület világi főjegyzője. —

(A' m. gazd. egyesület juniusi nagygyűlése eredményeinek vége) XVIII. Az állattenyésztő szakosztály szinte bemutatá az elibe tűzött kérdések feletti vitafelvetések eredményét, mellynek következtében az állatmutatáson kiállított birkák némely jelesb példányinak egész gypja lenyiretni rendeltetvén a' németországi mezőgazdák és erdőszők legközelebbi (5dik) gyűlésére Doberanba (Meklenburgban) fognak küldetni; b.) Bujanovics Eduárd, Klauzál Imre rendes és Ürményi Ferencz ő exoja 's Ürményi József örökös tag urak megkértek: lennének szivesek ugyanott megjelenni 's ezen egyesületet az érintett társaság gyűlésen képviselni. Ezen szakosztály jelentése valamint a' többieké szinte egész terjedelmében 's egyéb tárgyak bővebben fognak közöltetni a' legközelebb megjelenendő „M a g y a r G a z d a - é s M ű i p a r b a n. XIX. Jelentés tétellett a' Zichy Ödön gr. városligeti kertjében tartott próbaszántás eredményéről, melly szerint a' honi ekék közt legezelszerűbbnek mutatkozott a' vasmegyei, a' fejmegyei pusztai és falusi eke, a' külföldiek közt pedig az Appel Károly ur által Schwertz és Zugmayer-féle ekékből szerkesztve módosított. Minthogy azonban az ekék értéke 's haszonvetősége igen viszonylagos, 's ezt főleg a' földvegyület, kezelés 's tb. körülményei módosítják, jövő évre másféle földben fog próbaszántás eszközöltetni és pedig a' honi ekékkel saját-vidéki földmivelők által. XX. A' nagygyűlésnek egy aláírási iv mutattatott be, alább köv. ajánlatokkal, pályajutalmul oly ököriga feltalálójának, melly az eddigelé használt járomnál olcsósága mellett teherhúzásra alkalmasb 's célszerűbb volna. Az eddigi ajánlatok illy sorban következnek: névszerint: Czindery László, e. alelnök ur részéről 5 arany, Csapó Dániel e. alelnök ur 2 arany, Károlyi György gróf e. elnök részéről 10 arany; Andrassy György gr. e. alelnök részéről 5 arany; Ürményi Fer. ur részéről 1 arany; Szapáry József gr. e. alelnök r. 1. arany; Orczy Gy. b. r. 1. arany; Zichy József gr. r. 1. arany; Klauzál Imre ur r. 2 arany, Festetics Dénes ur r. 3 arany, Festetics Ágoston ur r. 3. arany. Adamovich János ur részéről 2 arany, Bezeredy István ur r. 1. arany. Ezen önkéntes adományzás köszönettel fogadtatván folytatattani rendeltetett 's a' begyűlendő összeg jövő évi műszerkiállításakor az illető pályanyertesnek fog oda ítéltetni. XXI. Egyesületi előadó Török János és szőlőiskolai intéző Légrády László uraknak a' szőlőiskola állapotjáról előterjesztett 's kedvesen fogadott tudósítását egyesületi elnök gr. szives és méltányoló jelentése követé, melly szerint az érintett szőlőiskola elhanyagolt állapotjából különösen Légrády László fáradhatlan igyekezetei által oly karba hozatott, mikép az, országos szőlőiskolai nevezetere, 's hogy minél számosz hazafi által szemléltessék meg, már sok tekintetben érdemes. Ennek folytatában szőlőiskolai felügyelő urnak a' közönség szives köszönetét fejezé; egy alkalommal a' sajtóház, vinczellér-lak és pincze építését tárgyazó határozat következtében lépések határozattak tételteni, hogy azon bortermő helyekről, honnan még nem érkeztek szőlőveszszők, a' szőlőiskolai gyűjtemény kiegészítéséül szinte minden fajból küldessenek meg. XXII. A' bihari czukorgyár-egyesület bizodalmas felszólítása, hogy czélait ezen egyesület közre munkálásával segitené elő, kedvesen fogadtatott, melly végre a' közölt aláírási iv mindenkinek megtekinthetéseül 's részvétgerjesztésül a' titoknoki hivatalra oly hozzáállással bizatott, miszerint az aláírandó részvényesek nevei a' vállalkozó egyesületnek koronként jelentessenek be. XXIII. Stallner Ferencz v. t. egy Nuttféle méhkas küldött az egyesület gyűjteményének öregbítéséül, melly köszönettel fogadtatván próbaeszközlésül egyesületi előadó Török János urra bizatott. Ez alkalommal r. t. Havas József ur az általa bemutatott Morlotféle méhkas fölött értekezett, igérvén, hogy a' vele eszközözendő próba sikeréről annak idején szives lesz értesíteni az egyesületet. E' becses értekezés a' Magyar - Gazdában egész terjedelmében fog közöltetni. XXIV. Egy erdőszeti és egy műtudományi külön kiadásul beküldött kézirat bírálatul az illető szakosztályokhoz utaltatott. XXV. A' köztelki részvények közül beváltásul köv. számuak huzattak ki: 264 (Teleki Domokos grófé) 93 (Széchenyi István grófé) 209 (Hunyady József grófé) 245 (Ráday Gedeon grófé) 32. (Keglevich László grófé), 34 (szinte Keglevich László grófé) XXVI. Miután az eddig érkezett ígéretek szerint alaposan remélhetni, hogy jövő nov. pesti vásárra több rendbeli gyümölesmutatványok érkeznek, ezek kiállításul 's egyéb közbejövendő tárgyak elintézéséül f. eszt. november 11ik napján nagygyűlés fog tartatni. Kacsokovics Laj. m. k. egyesületi titoknok.

(Nádor-főherczeg utazása 's fogadtatása Torontálban.) Nagy-Beeskerek nyárelő 21én: A' Parkák orsóján húsz év pergett le, mióta a' haza fens. nádora Torontálmegyében keblezett tiszta-sz. miklósi jószágát magas látogatásával nem szerencsésíté, 's ime mit annyi év hosszú során az alföld buzgón ohajtott, a' jelen év tartotta fel számára élvezni ez örömet. Ugyanis hallván a' megye Rdei ő fenségének lejövetelét, 's pár napi itt mulatandását, f. e. nyárelő 16dik napjára a' pádei révhez, hol 's melly napon a' főhg - nádor Torontálba kiszállandó vala, a' m. főispán vezérlete alatt fényes küldöttséget neveztek, a' sok érdem- koszorúzza nestor főhivatalnoknak üdvözölve tisztelkedendőt. A' mondott napon Bajáról indulva délutáni négy 's öt óra közt nemzeti színű lobogókkal ékesített lovaslegények kalauzolása 's bácsmegyei küldöttség kísérete mellett csakugyan megérkezett a' magas vendég a' pádei rév átellenében fekvő Ada koronai mezőváros alá, honnét nem sokára taraczkok szünni nem akaró durrogási 's az oda tolongó népsokaság örömrivalgái közt kompon átevezve, a' torontáli partokra lépett 's a' megyei küldöttség általa

főispán szónoklata mellett üdvező magyar beszéddel fogadtatott, melly tisztelkedést ő fensége szokott kegyességgel vevén, utját az oda egy mérföldnyi távolságra jószágára folytatta, 's megérkeztekor a' kíséző megyei választmányának kijelenteni méltóztatott, miként harmadnap estére a' megye székvárosába Nagy - Beeskerekre jöni szándékozik, felejthellen marad ezen látogatás a' tiszta - sz. miklósi jobbágyságnál, melly a' főhg - nádorban kegyes földesurat 's atyát tisztelni szerencsés, ki mostani ittlétekor is a' népiskola meg szemlélésével a' tanuló növendékség előmenetele fölül tudakozódván, a' tanítás minél jobb karba tételéről 's uj iskola - építésről atyailag gondoskodék. — Nyárelő 17én esti hat óraker érkezett a' főhg - nádor a' megyei főispán 's több tisztviselő kíséretében taraczkdöbörgés, a' nagybeeskereki polgári katonaság tisztelkedése 's az özsze csoportozott lakosság folytonos éljenkiáltozási közt N. Beeskerekre, 's a' megye palotájába szállott. Lent a' lépcsőknél álltak már a' nemzeti díszöltözetben küldöttségileg özszesereglett Rdek, 's rendszerinti alispán a' magas vendéget föl a' lépcsőkön 1 1/2 ölnyi nagyságu 's kir. tanácsos ittebei Kis Antal által sz. györgyi jószágáról ez alkalomra beküldött gyönyörű hortensziák tarka sorai közt a' gyülestermen keresztül — hol nádorunk élet-nagyságu 's igen jóltalált képe emeltebb helyen nemzeti színű menyezet alatt diszelge — az épület azon részébe vezette, melly fogadására eleve kellően elkészítettett. Következtek az üdvező tisztelkedések a' különféle hatóságok részéről 's a' t. mellyek után ő fens. megyei főispánunk társaságában kikocsizott, a' mezőváros utcáját 's fekvését megtekintendő, 's visszajövede után esti 9 óraker szerencsések valának a' Rdek országunk mélyen tisztelt nádorát fényes estebéddel, melly alatt az itteni cseh hangászok a' megyeház előtt Bellini néhány daljátékiból kiemelt helyek játszásival nyújtottak eleményt, megvendégelni, a' virágokkal gyönyörködtette tarkázott nagyterem díszét nevelték Torontál bájos hölgyei, kik mint ugyannyi hortensziák körökörül viritottak a' tömött karzaton, vacsora közben a' főispán ősi magyar szokás szerint áldomáspharat emelt a' magas vendég egészségiért, mit harsány éljenzések követtek, extra muros pedig a' szabadítókos m. város kivilágításal, ezernyi mécsektől csillogó óriási diadalkapuvál, mellynek ive alatt a' nagybeeskereki német színészek tableaut képezve, kezökben tartott paizsokon mutatták a' felirást: „A' Beeskerekiek“ 's az izraeliták szerény községe tiszteltetárral, mellyen e' fölirat: „Éljen honunk fenséges Nádora“ tündöklött, 's melly alatt 12 fehérbe öltözött leányka állott kezeikben virágsomót tartva allegorikai ábrázolatban, 's mellettök egy transparent mögött az igazság istennője örködött, körülvéve hat csinosan öltözött tagjától az izraelita községnek, ezeken kívül némely magányosak a' főtéren felállított és szinte ezernyi mécsek tüztengerében ragyogó pyramissal jelesítették a' nap nevezetességét. Estebéd után nádor ő fensége vele született leereszkedéssel a' jelenlevő Rdekkal egyenkint társalkodott 's másnap reggeli nyolcz óraker a' Rdek-től kísértetve nemesak a' levél's pénztárt, hanem a' börtönököt is megszemlélvén, ez utóbbiakra a' megyének rég táplált meggyőződése szerint kijelenteni méltóztatott, mikint a' fogház a' benne könnyen kiüthető ragály által az egészségnek, ugy a' rabok henyelése által az erkölcsiségnek 's a' falak gyöngeségénél fogvást a' közbátorságuak veszélyeztetése nélkül jelen állapotjában nem maradhat, hanem fogjon a' megye az uj fogház-építéshez minél előbb; e'szerint hiszszük, hogy a' nm. h. tanács husz év óta szorgalmazásba vett tömlöczink építését szinte jóváhagyni 's ohajtvá várt tervünket nem sokára visszaküldeni fogja. A' szemle közben a' főhg által tartott értekezés után a' Rdek busút vönek ő fenségétől, ki N. Beeskereket a' megyei küldöttség kíséretében elhagyván, utját a' határvidekébe Tomasznek folytatta, hol is a' bánági kormányzó tábornok fogadá el, 's kíséré tovább Moldova felé. Így a' kárpit előttem lefordult 's tudósításomat azzal zárom, hogy ő fensége nemesak Torontál évkönyveiben tette ittléte által nevezetessé ez évet, hanem sziveinkben is kitorleszthellen emléket hagyott fen. Rónay Móricz.

Főhg - Nádorunk utjáról még ennyit közölhetünk: Széchenyi István gr. Bajáról Moldovaig lemenvén, ő fenségét Fehértemplomnál fogadta, honnan Moldovába átmenvén ő fensége legszebb időben a' gözösre szállott, de alig bocsátkozott a' gözös a' dunszorosba, rögtön elborult az ég 's a' nagy viharral és jéggel páros zápor oly annyira elsötétíté a' látkört, hogy néhány ölnyire is nagy bajjal leheté látni, pedig ha valahol, itt csakugyan a' legnagyobb vigyázatra van szükség a' veszély-elkerülhetés végett. Minthogy azonban magok éltén kívül szörfölt nagy és drága zálog volt a' hajónépre bizva, a' hajókormányzók ügyességének sikerült Szvinczánál Kazán mellett, a' Széchenyi István gr. k. biztossága alatt létesített parti sziklastra szerencsésen kiszállítani ő cs. kir. fenségét, mellyen a' főhg-nádor hintóba ülte, Orsovára ért a' vaskapui munkálatok iránt teljes megelégtülését több izben nyilvánítva. Innen az orsovai török basát is az eddigi divatozott veszteglési rendszer megszüntével kegyes volt ő fens. megtisztelni látogatásával. Orsovából Mehádiába utazott ő cs. kir. fensége, innen a' bánági bányakerületet is megszemlélendő, 's onnan L u g o s o n keresztül kisjenői uradalmába 's Aradba fordulandó 's néhány napig ott mulatandó 's e' közben Mezőhegyesre is rándulandó. Aradbul Csongrád felé Kiskunságnak tart, mellynek anyavárosa Félégyháza jul. 10kére várja keblébe ő fenségét, mint a' jászok és kunok főbiráját, honnan hihetőleg jul. közepe táján térend vissza Buda várába.

(Komárom-megyei közgyűlés) R. Komáromban f. hó 21kén tartott évenyedes közgyűlésünkben a' következőket emelem ki: 1.) a' nm. H. tanácsnak azon intézvényére, mellyben egy bizonyos fenforgó elkülönzési pert az uriszékre utasít, miután e' tárgyak megyénkben szokás és törvény szerint is mindig törvényszéken folytak 's intéztettek el, felirat határozatott. 2.) Megyei pecsétünk kőiratának magyarosítására nézve mindedig válasz nélkül maradt kívánatunk újban is az orsz. utasítások közé soroztatni határozatott. 3.) Szatmármegye ismértes 12 pontjai korszerű kidolgozása 's még más üdvös javaslatokkal szaporítása egy jeles választmányra bizatott, mellybe kath. és protestans

lelkészek is egykorán választottak, 's remélhetni, hogy a népnevelés ügye e szerint meggyökör is megáldott kezek közé jutand. 4.) a marhahús 14 krról 13ra csökkentetett. 5.) Sz. mártoni helyettes főpátnak vegyes házassági intézkedésinknek ellenmondó levele a „non obstantibus“ elve szerint félretételt. 6.) B. Zs. t. aljegyző előadására Fáy Andrásnak az indítványok más közgyűléseni tárgyalását illető indítványa elfogadtatott. 7.) Fekete Gábornak e megyében is honosulni akaró társaságára nézve választmány nevezetett, mely 10 p. ftjával 200 részvénynek nyitott aláírási ívet, 's a részvényesek által e részben tartandó közgyűlés határnapja Julius 13kára tüzetett; miről bővebben közelebbi alkalommal. Jövő közgyűlésünk oct. 4kén tartatandik. —

(Egri tisztválasztás) F. hó 13kán Eger közönsége városi közgyűlésre hivatalok öszsze. A nagy számmal öszszegyűlt lakosok előtt felolvasták a kettős uradalom azon rendelete, mellyel értesíté a városi közönséget, hogy a felsőbbi parancs következtében megtartatni rendelt általános tisztválasztást folyó hó 16ára tüzte-ki. A közönség ezt közörművel fogadá; 's a fontos tárgy felett azonnal tanácskozával elhatározá, hogy az illető kettős uradalomhoz kérelmet intézzen köv. érdemben: 1) hogy Rózsza Károly ügyvéd urat, kit utóbbi tisztválasztáskor is birájának megválasztani annyira ohajtott (de kijelölve nem levén megválasztani tehetségében nem vala) e' tisztválasztáskor a bírói hivatalra kijelölendők sorába igtatni méltóztassék, azon két okból: 1) mivel korábban az uradalmak is már két ízben kijelölvén őt, alkalmatlóságot megismerék 's mivel Eger városa minden rendű lakosinak bizodalma benne öszzpontosul; 2) tisztelettel értesíti a közönség az illető uradalmakat, miként közelebbi mult éveketben rosz következtése tapasztaltott annak, hogy a város kir. haszonvételei bérlője tanácsnoki hivatalra is alkalmaztatott; ehez képest kéri, miszerint közjó tekintetéből ezután elvált állapotassék meg, hogy bérlő egyszersmind tanácsnok ne lehessen, minthogy ez a közjóvédelmek behajtására káros befolyású; 3) a tisztválasztás czélszerű eszközhetésére nézve, az ne tartassék a közönség elfogadására szűk teremben, hanem a város háza udvarán; 4) a tisztválasztásban történhető szavazás, olyképen intéztessek-el, hogy a tolokodás meggátolása által minden zavarnak eleje vétessek. E' kérelmét a közönség számos tagból álló küldöttség által még azon közgyűlésből az illető uradalmaknak szóval előterjesztette, mellynek tartalmát patr.-érsek ő exc., hogy annál inkább figyelembe vehesse, írásban kívánta benyújtani; úgy továbbá közügyében munkásan foglalkodó kir. biztos ő moga hathatós pártfogásába is ajánlotta. — 16kán mint a tisztválasztás napján rendkívüli számmal gyülekezett öszsze a közönség 's 9 órakor megkezdeték a tisztválasztás oly díszszel és renddel, melly minden illy választásnak példaul szolgálhat. A közönség nagyobb része az udvaron mulatott 's ohajtását majd mindenki egy süvegén viselt rózsával nyilvánítá, számosan pedig hoszszu póznára tűzött táblákat hordoztak, mellyeken rózsakoszoruk közt ragyogott himezve a Rózsza Károly név. Miután tanács-teremünkben a megyei törv. bizonyosság és uradalmi képviselő megjelenvén a város volt birája leköszönését a tisztviselő-kar nevében megtette, szokott elővények után kívül az udvar-erkélyen felolvastatott a főbírói hivatalra kijelöltek köv. névsora: Csépany János (volt bíró), Makáry Imre (volt főjegyző), Kovács Mátyás bíró, Rózsza Károly, Lovass Ferencz és Szávicz Pál ügyvéd neveik. Ámbár négyszer ismételt felolvasás alatt majd általános lön a felkiáltás Rózsza Károly nevével, sőt felolvasás után is folyvásti volt az; még is hogy a közbizodalom nyilvánított jele annál bizonyosabban tünjék ki, a választás a már előre meghatározott szavazás útjára bocsáttatott. Mellynek eredménye Zábráczky István küldöttségi elnök által következőleg jelenték ki: Csépany Jánosnak 137, M. J.-nek 1, K. M.-nak 7, Rózsza Károlynak 1174, L. F.-nek 1, Sz. P.-nak 4; és így Rózsza Károly Eger városa főbirájának a közönség örömkialtozások közt kinevezeték; kinek, a pecsét-zár-kulcsát által vevén, köszönő-beszédje lelkes szavait ismételt éljenzésekkel fogadá 's jegyzőkönyvbe igtatni rendelé az örömtelt közönség. 'S így elére Eger közönsége rég ohajtott czélját; azon férfiban üdvözölhetvén biráját, kiért évek óta oly sokat, majd mindent áldozott 's reményljük, hogy a lelkes közönség nem fog esalatkozni a derék férfiban, 's meg vagyunk győződve, hogy Eger lelkes birája mindenkor illőleg tudandja méltatni azon páratlan bizodalmat, melly őt bírói székebe helyezé 's ekkép módot nyujta neki városunk' közjavára irányzott jószándékának bebizonyítására. Következett a főjegyzői hivatalra kijelöltek névsorának felolvasása, kik közül egyhangu közfelkiáltással Gáhy József ügyvéd (előbb aljegyző 's levéltárnok) választatott meg. Ezzel az idő későre haladván a főtiszt. biztos ur által a tisztválasztás folytatása más napra halasztatott; 's azonnal intézkedés tétetett a megválasztott két főbb tisztviselő fölesketésére. A remekdiszű székesegyház tornyának harangja ünnepélyes kongással jelenté a fölesketésre menetelt. A közel utcákból tolongó nép méhrajként lépé-el az egyház előterét 's diadalmenettel indult a választó közönség kedvelt birájával egy nagy nemzeti színű zászló elővittele mellett zene-kísérettel a városházáig; szép renddel követék egymást a város külön negyedeinek lakosai 7 külön kéveres (a város ősi banderialis színe) zászlók alatt hoszszu utcákat betöltő sorral az egyházba, hol a főbíró és főjegyző szokott szertartással megesküttek. Kijöveit előlobogának a nemzeti 's vár. zászlók, ujra megzendültek a hangszerek hurjai 's légrezgető taraczk-durrogások hirdeté Eger örömet. A vegetlen néptömeg által körzött polgárság választott új biráját vezetve az érseki lak tágas udvarába tért, ott zászlóját alá állapodván az előre községileg kirendelt számos tagu küldöttség patr.-érsek ő exc. lakába járult, kit díszes teremében fényes társaságban m. Nyéky Mihály k. biztos, m. Rainer Károly f. sz. püspök 's nprépost 's gr. Castiglione tábornok uu. körében talált. A küldöttség szónoka Bohács János ügyvéd előlépven férfisan elszavalt beszéddel tolmácsolá kérelme meghallgattatása miatt Eger háláját 's örömet kedvelt birája megválaszthatásában 's azon szent reményt, mellyet az áldástermő közelítés nyujt a százados koru sulyos bajú viszonyoknak valahára leen-

dő elintézésére. Ő excellentiája leereszkedőleg fogadván a küldöttséget nyájas szavakkal fejezé-ki szives részvétét a város sorsában 's jókívánatokkal bocsátá el a küldöttséget; mire a nép éljenzé zengett 's a másodsor durranó taraczkok ünnepélyesíték az üdvözlést, melly ő exc. ablakából kihajlásakor még buzgóbb szívvvel ujult meg; mi előbizonyosága volt annak, hogy az alattvalói bizodalom-nyujtotta füzér legbecsesb, mit a felsőbbség homlokára tűzhet. Innen a közönség díszmenetével főbiráját lakába kísérté, hol a közönség részéről Csiky Sándor th. által tisztelkedő, a főbíró részéről pedig közsönő beszéd tartatott, mik harsány éljenzé által végeztetvén, a közönség zászlóji alatt tovább menve, mindenütt, hol ügyei lelkes védeknek lakja mellett elhaladt, éljenzések közt kísérté lakására főjegyzőjét, ki viszont szives hála-beszéddel bocsátá nyugalomra a nap terheitől kifáradottat, melly külön zászlóival csapatokra oszolva legszebb renddel haza tért. — 17kén a tisztválasztás folytattatván a tanács testület tagjai illy renndben választattak-meg, tanácsnokok: Szakácsy József egyszersmind rendőri kapitány, Jozeffy György ügyvéd, Páczány János, Matékovics József, Popovics Ágoston, Csepésányi Antal, Gramantik István, Zsufa Pál ügyvéd (szavazással) Juhász Tivadar kereskedő, Bozsik László, Ribóssy Gábor ügyvéd 's Pók István; az előbbie köztül megválasztattak 7en, ujak lettek 5en. Aljegyzők: Posta József 's Juhász János ügyvéd; levéltárnok: Ribóssy Ignác, pénztárnokok: Korponay Mihály hadi, Illés Antal házi, népszónok: Tornay János. Az egész tisztválasztást főleg dicsőíté a választó lakosság öszszetartó egyértelme, példás rend 's azon különös körülmény, hogy az egész választás alatt sem láttatott ittas ember, mit nem kevésbé segített elő az: minélfogvást a városi közönség az itatással vesztegetést megszüntetvén, e' választásban a polgárság majd egészítő, a kapasság pedig kevés számban vön részt. 18kán az uradalmi biztos és megyei bizonyosság jelenlétében közgyűlés tartatott, mellyben a jegyzőkönyv hitelesítették; miközben a lakosok részről némelylek által előterjesztetvén azon körülmény, mikép a tisztválasztásban bár a felsőbbi k. k. rendelet általános tisztválasztást 's minden helyre elegendő számu alkalmas tagok kijelölését parancsolja, a városnak ekként biztosított jogai mégis megszorítottak; mert 1) a régi tanácsnokok némelylek háromszor, némelylek pedig csak egyszer jött kijelölésbe; 2) az előbbi tanácsnokokból egy helyre három is jelöltetett-ki, külsőknek hozzáadása nélkül: miszerint jövőre azon következtést tarthatni, hogy minden tanácsnoki székre az előbbiek együtt jelöltetvén-ki, a város oda szoríthatatnék, hogy azok közül 10et megtartani kénytelenülendne; 's így az idézett k. parancs magában általános választást foglaló rendelete érdemileg kijátszatnék. A közönség ugyan távol van attól, hogy minden tisztviselő tagjait évenként kimozdítani jónak látná, sőt azt állandósítás végett biztos lábra kívánja állítani; de ennek fő biztosítékát egyedül abban helyzi, hogy a tisztviselőt az elmozdíthatástól-tartás folyton a város érdekeihez csatolja; 's ne legyen az mint eddig, az uradalmak által mindenkor, a város által pedig soha sem elmozdítható. Ezek hoszszebben vitattatván közértelemmel addig is, míg iránta orvosló lépések tétethetnek, általános ovással jegyzőkönyvbe igtatatni rendeltettek. 20kán a megválasztott tisztviselők 's jelesb polgárok adakozásából a külvárosi lakosoknak tisztválasztásban részt vett tagjai 's egyéb jelesei város-negyedenként külön külön megvendégeltettek. A főbíró czélszerű rendelési itt is minden legkisebb bajt eltávolítottak. *) — Jun. 21kei megyei közgyűlésünk cortes nélkül 's csendes volt, kivevén némelylek hangos lármáját. Az egész gyűlés a két előbbinek törvényessége iránt vitakozásban folyt el, délutáni 3 óraig, a fehér-tollas rész a béke kedvéért 's főleg mivel azon gyűlésekben több mint 100ezer forintnyi betáblázás történt, engedésre hajlott, minek következtében végzés lön: a Rdek nem vitakoznak, vagy inkább nem kívánnak végezni fölötté, hanem ha némelylek végzésbe ment tárgyak szóba hozatnának, a körülményekhez képest változást szenvedhetnek, mi természetes; továbbá a vegyes házasság tárgyában új felírás ennek országgyűléseni elintézéséért. Ez K. M. gr. indítványára. Jövő postával körülményesebben.

(Egyházi gyűlés Abaujban; Vége.) Nekünk a papi vizsgálat czélszerűbb rendezése 's általán fogva papjaink tekintetének emelés-módjai felett több észrevételeink vannak, mellyeket annak idejében nyilvánítani is igyekeztünk, de most elégenek tartjuk 's teljes meggyőződéssel fogadjuk a teendő okai ismertetését, mellyeknek úgy tartjuk legfontosabbja az, mire Bárczay Mihály ur lelkes nyilt előadása figyelmeztetett. Így uraim! ki kell az igazat mondani, kevesebb hiba van a szegény protestans választóban, 's ha van is, többször nem ő okozza mivel férfiak bölcsesége megemelőzte kicsapongását, mellyeket — példák szólnak urak — sokszor elkeseredésnek nevezhetni, ha mondjuk is bár, hogy intra muros peccatur et extra, de nem nagyobb botrány é válogatott férfiaknak bűnhődni, 's ha ezek bűnhődési okai fenmaradnak, angyalok lesznek é ők azért, hogy a szegény választó jogát eltadjuk? azt tartjuk mi is, hogy ezt korlátozni kell, de csupán akkor, mikor ideje lesz, mert még most elkeseredésre, vallásos hidegségre adna okot 's alkalmat. Még a Szemere lelkes terve nincs felfogva, ebből csak az özvegyi-tár 's az elbocsátási szabadság korlátozása tetszettek meg; holott ezek már csak az elővények igazságos corollariumi. Hallottuk ellenvetésül, hogy a szegénység leveri a lélek erejét! Azt is hallottuk, hogy Krisztus koporsóját sem őrzötték ingyen! mind a kettő történeti igazság. Am de véleményünk szerint a protestans pap szegénységének két oka van, egyikén egyedül maga, másikan mások segíthetnek. A hivatalt nyert pap, parochiája jövedelme 's ön értéke (melly gyakrabban semmi) felszámítása nélkül rögtön kötött házasságából származó sok bajainak miveletlen pletykás feleség, neveletlen rosz gyermekek okozták lelki 's testi szegénységének, hivi előtti bizonytalanságának nem önmaga é oka? mindenütt van kivétel, úgy itt is lehet, van is, hanem a potiori fit argumentatio; de szegénységet megosztani mint a regényes korbult mesélték — annak kinek ez életben más dolga 's hivatása van — merő bolondság! Igaz, hogy ez életpályán e' szempontban Socrates sem tudott elég bölcs lenni, de mi nem is azt mondjuk, hogy a feleség roszszaságának oka a házasság, hanem azt, hogy a gondolatlan házasság oka a pap szegénységének 's ebből különben, mint más házasságokban, mellyek úgy szem előtt nincsenek — származó sok botrányak; —

*) Szolgálatnak ezen egyszerűen előadott események egyszersmind czáfolatul a „Nemzeti újság“ minden ez évben Egeriöl út rögalmas gúnyaira. A közlő.

mi coelibatust nem védelmezünk — Isten ójon ettől! sőt szeretnők ha minden pap mi-veltségéhez, polgári állásához illően házasodhatnék; de csak azt akarnók, hogy míg ennek általános akadályi meg nem szűnnek, lenne az Úrvezető példánk 's vezérünk, és miért is ne kívánhatnók azt már nem oly ifjú papjainktól, holott a' polgári életben annak számos példára találunk? Másik oka a' szegénységnek a' csekély jövedelem, minek ismét oka a' népellen egyház! mi a' régi kor maradványa, mert a' szegény jövedelmű egyházak még a' hajdani vakbuzgóság szülte propagandák nyomorult stációi, melyeknek nagyobbakkal összeolvasztásán egyházmegyénk is igyekszik. Tapasztalat bizonyítja meg azt, hogy az illy hitterjesztésnek erkölcsi sikere soha nem volt. 's habár annak valaha valami haszna volt is — mert böles eleink ok nélkül nem kezdték illy institutiókat — már ma több kára van, szükségét pedig a' haladó kor világító szövétnekénél, mely minden val-lás-felekezetet a' szeretet oltárához vezérel, nem is gondolhatjuk. Világtörténeti tapasztalat tanúsítja azt is, hogy a' protestantismus ereje, nagysága, méltósá-ga, mint bármely vallásos felekezete is, nem tömeg-számban, de annak erköl-csi szellemében nyugszik, ebből él, növekszik. Ezt kell nevelni, mivelni, töké-letesíteni, mi könnyebben sikerül egyesített erő és munkásság által. Más egyház-megyékben 's különösen az alföldiekben, nincs is oly számos szegény egyház; ki tudná okát feltalálni annak, miért van ez így egyházmegyénkben? ellenünk használt sikeresebb propaganda é? vegyes házasság, vagy a' mostoha ég alatt lakó nép szegénysége okozta a' népellenes szegénységét? Közlebbi évtizedek szám-veletéből tán az jőne világosságra, hogy az egyesült görög egyház szembetu-nően növekedett 's együtt vele a' panslavismus is, mert e' felső vidékeken a' ro-mai kath. egyházban is sok népellen szegény parochia van: így hát ezéért mind a' r. katolika, mind a' reformált egyházak papjai egyformán felelősek. Majd a' népevelés ügye jőve szőnyegre, miután ez évi nyilvános vizsgálatok jegyző-könyveiből némely iskolák néptelensége felől értesítettünk. Szülék hanyagsága, vagy a' tanítók ügyetlensége okozza é e' botrányt? bajos volna általánosan el-határozni. Első esetben sikeresebb é a' compulsorium systema használása, mint a' ju-talomosztások? másik esetben néptanítói seminariumok nem létében a' rögtöni el-mozdítás fog é segíteni, vagy az iskolatanítók gyakrabbi vizsgálata? Első esetre a' stathatalom segedelme találtott sürgető körülmények között legcélsze-rűbbnek, másik esetre pedig mind azon tanítókra nézve, kiknek ügyetlensége be-jelentett, az e' folyó év június havában közönséges vizsgálat rendeltett, mely-re számos egyházi és világi férfiakból kijelölt biztosság neveztetett ki, Pamény helységében összehgyűlendő 's olly világos utasítással, hogy a' melly tanítónak ügyetlensége, tudatlansága bebizonyult, az hivatalától mint a' köztársaság káros tagja azonnal mozdítassék el. Mondatott, hogy a' mi nyilvános iskoláink néptanítói seminariumok, honnan a' hiány kipótoltathatik. Mi e' részben mindent or-szágos intézkedésektől várunk, melyekhez most már több reményünk van, mi-után a' népevelés 's vallásos oktatás eszméi külön választottak. Eddig a' feleke-zetesség káros szenvedelmé gúnyos szerepét játsza a' jobb 's lelkes törekvések el-len; megyénkben is kiküldé még négy év előtt a' világi hatóság fényes biztossá-gát, a' népevelés ügyében, pedig csak nemzetiség elvéből, még sem történt sem-mi, 's e' biztosság némely tagjai csak oda sem vethék a' dolgot, hogy az isko-lák mibenléte felől statisztikai adatokkal ellátott körülményes ismértek szerez-tettek volna, mert a' biztosság egy jó ebéd után tartott beszélgetései közben né-mely pontokat ugyan elhatározott, de a' jegyző még ennyi idő után sem jelenté az előöknek, hogy a' szerkezettel kész; az elnök sem hitta öszszetöbbsé a' tago-kat, a' megye pedig nem sürgeté jelentését. Így van a' dolog uraim! mert be-szédközben mondatott, hogy a' nevelés ügye az egyházi rendet illeti kirekeszt-tőleg, az is, hogy egyik vallás a' másik iskoláira nem adózhatik 's több illy rém káros hatással munkált, holott még csak az volt a' kívánság, hogy a' nép magya-rul tanítassék! Mi illy hanyagság mellett a' compulsorium systemának sem va-gyunk baráti, mert vajjon van é olly megye, melynek szolgabiráihoz ne volna utasítása az iskolák felől teendő éves jelentések iránt? azonban hallottunk é va-laha illy szolgabírói jelentést? holott bátran kérdezzük: lehet é van é tisztí köte-lességének ennél szebb 's boldogítóbb tárgya? Igaz, hogy szolgabíráknak is min-dig 's mindenütt olly embereket kellene választani, kik hazafiúi keblökben hor-doznak a' haza boldogabb jövődjét, melynek ok is, mint szeretik hinni 's hi-tetni, bizodalommal választott zálogai: ki pedig még azt sem tudja, hogy a' nem-zet kínosa az iskolákban rejtetik, csak fejteni kell; vagy azt meri mondani, hogy neki ennél fontosabb dolga is van, az léppen le illy pályáról 's otthon betyárkod-jék vagy gazdálkodjék. Így mi e' szükségben sem igen segítő palliatívák helyett a' jutalomosztásokra, néptanítói jobb fizetésekre és seminariumokra szükségös tö-kepénzek alapítását a' jövő törvényhozás legsürgetőbb feladatának tartjuk. Ez al-kalommal egy iskolatanító magát a' papi hivatalra készületen vizsgálat alá bo-csátatni kérte, melly kérelme azon okból tagadtott meg, mivel iskolai bizonyít-ványt nem tudott mutatni arról, hogy az e' észlra kijelölt tudományokat tanulta. Mi e' száraz elutasítást teljességgel nem helyeseljük, mivel a' vizsgálatból tünt volna csak világosságra az: tudja é azon tudományokat? az iskolai bizonyít-ványok pedig latán szerkezetük miatt is minő hitelességgel birhatnak, épen pél-dák tanúsítják. Így tartom, hogy az ez alkalommal kiejtett azon kifejezés: *min-denféle ember ne legyen pap, csak úgy magyarázható az osztó igazság szerint: hogy a' ki semmit egy kevesebbet tud mint kell, az pap ne lehessen*; mert hát ha az iskolatanító többet tanult 's tudott, mint a' többi, ki felel az itélő bíró előtt? No de nálunk is van egy kis előítéletes hierarchiai nepotismus, melly a' mostan élőkkel talán sirba száll, addig is vigyázni fogunk, hogy sok kárt ne okozzon. Végre Jakabfalvy András tb. itt úgy mint a' százfai ref. egyház gondnoka indít-ványba hozá, hogy az egyházi gyűlések tartásának állandó helyei jelöltesse-nek ki; melly indítvány támogatására egyházi elnökünk emlékeztetébe hozá az egyes egyházak terhelhetését, a' mellytől természetes vonakodás szüli azon szám-talan kifogást, ellenvetéseket, melyek elhárítása annyi tömördek gondot 's munkát kíván. Egyhangulag elhatározatott a' mostani karaván-élet megszüntetése, 's az e' észlra vezetó terv kidolgozása biztosságra bízott, melly az ősi egyházi gyű-lésre adja jelentését. — A' biztosság egy előleges ülést tartott már, mellyben a' ki-jelölendő helyek számáraúl kétféle vélemény nyilatkozott: az indítványozó ur öt he-lyet u. m. Kassát, Szántót, Gönczöt, Szikszót és Sepsit, egy királyi és négy me-zővárost javasolt azon okból, hogy bár az új terv szerint a' helybeli egyház-nak ugyan semmi terhelteése nem lesz, de Kassát kivéve, a' többi mvárosban rendes vendégtudadó nem levén egyes egyedeknek csakugyan alkalmatlan ma-rad: ellenben báji Patay Sámuel egyházi ülnök ur csupán Kassát és Szántót akará kijelölteni, 's kijelenté, hogy ha javaslata elfogadtatik, azon esetben egy töke-alapításra 200 pengő forintot ajánland; — itt megakadt a' további tanácskozás bővebb értekezés végett a' határozat elhalasztatván. Magány-beszélgetések közt, nem levén kéznél biztos adatok, azon eszme fejlődött ki, hogy az egyházi el-nöknek négy, az ülnökök és jegyzőknek két pengő forintnyi napi-díjokra 's egyéb költségekre évenként szükséges 120 pengő forint, két ezer pengő forintra me-nő alapítójének öszszszerzéseül a' megyei hét ezer protestans családfőre ki-vetendő három pengő garas, harminczöt egyház alapítványi tökepénzeinek egy évre felajánlandó kamatait az egyházi gyűlések tartásánl eddig kijelölt huszonhat

népesh 's vagyonsb egyház által örök váltásául, végre pedig az egyes egye-dektől ajánlandó segedelmek elég biztosan számíthatók. Egyházi elnökünk biztos adatokat szervezven öszsze, még a' köv. egyházi gyűlésig öszszehivandja a' biz-tosságot. Adja mindenható! hogy mint mondók, a' karaván szünjék meg, melly-hez mint láttuk, boldog boldogítalan is csatlakozik, kinek a' szent városban semmi dolga nincs. Nyilvánvi József.

Bülföldi elegyhir.

M. Leod ügyében kijelenté az angol követ, hogy azon tettet, t. i. Caroli-ne gözös felégetését az angol kormány egészen helyesli, 's mivel az nyilván-os tény 's kik azt végrehajtották a' gyarmati kormánytul voltak arra felha-talmazva, ennél fogva nem állíthatni őket idegen törvényszék elibe. — Indiana tartomány képviselői házból elfogadták a' halálos büntetés eltörlését. — A' Missisippin át alag-utat (Tunnel) szándékoznak építeni, hogy Ujorleant a' tul-parttal öszszekössék. Ezen alag-ut abban fog különbözni a' londonitól, hogy a' víz-alatti bolthajtást nem köbül hanem öntöttvasbul csinálják. — A' nápolyi kormány ötödfél millió franknyi kárpótlást ad a' kényszerződés felbontásáért a' francia társaságnak. — Stüve polgármester ellen bevégzik az ugynevezett bün-tetti nyomozást, de úgy hogy még a' követkamrába nem léphet, és sokan azt hiszik, hogy Stüvet egyebért nem is vették kereset alá, csak hogy a' kamrába ne mehessen, hanem Stüve már az országgyűléshez folyamodott. Breusing ke-reskedő, Wehner és Detmold ügyvéd szinte országgyűlés elibe terjeszték sé-relmüket. — Az ausztriai követ hathatós közbenjárására Hamburg, Brema és Lübeck elismeri az új apostoli helytartót, de a' dánkormány Holstein és Schles-wigre nézve még nehezséget gördít a' pápai helytartó elibe. — Thiers Német-orozságot készül beutazni. — A' szultán csakugyan elküldé már M. Alinak a' fer-mánt, az örökösök csak M. Ali fímaradékira megyen, 's magszakadás esetén visszaszáll a' portára. A' hadseregben az ezredesig az uralkodó basa neve-zi a' tiszteket; az öt évi szolgálati idő a' basa böleseségére bizatik; Egyiptus szoros függésében marad a' portának, 's minden a' portától hozatandó törvény Egyiptusban is kötelező erővel birand. Az adó 80 ezer erszénypénzben álla-pítatik meg, de sokan azt hiszik, hogy ezt 20—30 ezerrel alább szállítand-ják. — Hírszerint a' krétaiak megverték Tahir basát. — Bolgárországban és Macedóniában még egyre nyugtalanság uralkodik. — Kairói hír szerint oda Abyssiniából egy husz személyből álló küldöttség érkezett, melly a' r. kath. térítők fejének, Sappero urnak kíséretében a' szent atyához menend Romába. — M. Ali az alabastrom oszlopokon kívül, a' szent Pál egyházhoz, még több érde-kes egyiptusi régiséget is küldend, a' pápától ujonnan felállított egyiptusi museum számára. — Thorwaldsent Drezdában szinte fényesen megtisztelék a' művészet baráti. — A' szerb kormány részletes rajzát adá a' bolgár lázadás-nak 's a' törökök által elkövetett iszonyu kegyetlenségnek, 's azt közölvén a' nagy hatalmak ügyvivőjével részvétre igyekszik birni azon szerencsétlenek sor-sa iránt. — A' bagdádi basa a' mardini, moduli, és basorai kisebb basákkal szinte Diarbekir és Orfa példáját akarta követni, azaz elakart szakadni a' por-tától. Az egész dolog el volt hirtelenkedve, 's így a' bagdádi basának Perziá-ba kelle menekednie. Általában mióta Egyiptus felzúdulását szerencse követ-te, mindenütt kedv mutatkozik az önálló urasághoz 's a' török birodalom bom-ló félben van. Abdul Medsid sokkal gyöngébb, hogysem a' bajon segíteni tudjon 's ez ha csak olly könnyű volna, mint a' serailbul a' harembe menetel, úgy csak hamar lenne segítve a' bajon. De allah nagy és a' minék megkell lenni, meglesz. —

Svéciában most legközelebb, bizonyos esalás miatt, mellyben több szo-mély vön részt, példás büntető-ítélet hozatott. Erichson P. G. holmstadti ke-reskedő különösen azért, mivel Lgaholmtul Stockholmig szállításra határozott hajóját álnokul biztosítá 's azután kilyukasztatá, becület-vesztésre, nyakszo-ritó-vasban a' halmstadti köztéren egy oszlophoz két órai kiállításra és 10 korbács-ütésre, 's christianstadti várban tíz évi rambunkára ítéltetik, ezen-felül költség fejében a' biztosító intézetnek 1000 r. tallért tartozik fizetni. C. M. Peterson hajós szinte becületvesztésre 's 10 évi vármunkára ítéltetett. A' ha-jóslegénység 's hamis tanúk is beestelenség vétkeében marasztaltattak 's pénz-bírságot tartoznak fizetni. Végre a' vám-főügyelő 's vám-örmester hamis bi-zonyítványok kiszolgáltatása miatt hivataljok vesztésére ítéltettek. —

A' németek 's angolok közt létre jött kereskedési szerződésről több helyen nem a' legkedvezőbbben nyilatkoznak Németországban. — A' kasseli RR. jun. elején ismét összehgyűlnek, és dolog nem léterül panaszkodnak. — A' han-noverai első 's második kamra mindinkább eltávozik egymástul. A' 2dik kamra válaszfeliratában a' királyhoz kijelenti ujjolag, a' mit már többször is kijelentett, hogy alkotványt csupán a' közvélemény és az országos RR. jóváhagyásával vál-toztathatni meg 's hogy ha a' nép érzelme hidegült a' törvények iránt, ha a' ki-rály nem akarta megismérni a' községek jogait, ha a' nyilvánosság, szólás-'s irás-szabadság, gondolatok szabad közlése korlátoztatott, ha a' családi 's baráti kötelekék az alkotványváltoztatás óta megtárgultak, ez mind onnan van, mi-vel a' dolgot sohasem terjesztették úgy fel, mint volt, a' király elibe, és így a' korona tanácsosi nem bírták, nem bírták, de sohasem is birhatják a' nép és ország bizodalmat 's azért azok elmozdittatását kérik. — Az orosz irtóztat-os zárendszer a' porosz nyugati határokon egyre tart, 's mivel Ruszszia e' ha-tár mentiben vasut és esatorna által akar dél felé közlekedésbe jutni, nem is reménylhető hogy táguljon, 's ha ez intézkedés csakugyan létesül, itt lesz Eu-rópa határdombja, 's az jobban elválasztja keletet nyugattól, mint a' termé-szeti határnak. — A' porosz király sokaig ingott a' halálos büntetés dolgában, de most egyszerre nyolcz halálos büntetést irt alá, 's így itt továbbra is fenma-rad a' halálos büntetés. — A' svéd országgyűlés jun. 15. v. 16kán oszlott el. — Bukarestben heves gyűlés volt a' Kisseleff orosz tábornoknak állítandó em-lék miatt, mit némelyek a' köz czélokra szánt gabnakiviteli jövedelemből akar-tak felállítani, de mivel abbul már semmi sines, Baliano azt indítványozá, hogy Ghika hg saját erszényéből állítsa fel, miért ez szerfölött megboszankodott.

Vége az első fél-évnek

Szerkeszti Helme c z y. — Nyomatja angol gyors-sajtón Trattner-Károlyi, uri-utca 453.